

Sygn. akt **VIII Gz 64/19**

POSTANOWIENIE

Dnia 25 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie, Wydział VIII Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Piotr Sałamaj (sprawozdawca)

Sędziowie: SO Anna Budzyńska

SO Agnieszka Woźniak

po rozpoznaniu 25 kwietnia 2019 r. w S.

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa J. B.

przeciwko (...) spółce akcyjnej w Ł.

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim z 6 listopada 2018 r. (sygn. akt V GC 1110/18) w przedmiocie kosztów procesu

postanawia:

I. oddalić zażalenie;

II. zasądzić od powoda na rzecz pozwanej 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem kosztów postępowania zażaleniowego.

SSO Agnieszka Woźniak SSO Piotr Sałamaj SSO Anna Budzyńska

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 6 listopada 2018 r. Sąd Rejonowy w Gorzowie Wielkopolskim (sygn. akt V GC 1110/18) umorzył postępowanie (punkt I) oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanej 917 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (punkt II). Podstawą takiego rozstrzygnięcia był art. 203 § 2 w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Powód cofnął bowiem pozew wraz ze zrzeczeniem się roszczenia i to z uwagi na fakt, że zgodnie z zeznaniami świadków poszkodowani nie mieli potrzeby najmu pojazdu zastępczego. Roszczenie względem pozwanej powód nabył w ten sposób, że poszkodowani spełnili swoje świadczenie na rzecz powoda poprzez przeniesienie na powoda wierzytelności względem pozwanej (zakładu ubezpieczeń) w ramach tzw. bezgotówkowej likwidacji szkody. Powód w żaden sposób nie zweryfikował, czy pojazd zastępczy jest potrzebny poszkodowanym, nie próbował uzyskać żadnej informacji o potrzebie najmu zastępczego, a jako profesjonalista powinien był się o to upewnić. Koszty zastępstwa procesowego poniesione przez pozwaną składają się: 900 zł wynagrodzenia pełnomocnika procesowego według § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Powód zaskarżył powyższe postanowienie w zakresie punktu II., wnosząc o uchylenie zaskarżonego postanowienia i nieobciążanie powoda kosztami, zasądzenie od pozwanej kosztów postępowania zażaleniowego, a w razie

niewuzględnienia zażalenia nieobciążania powoda kosztami tego postępowania na podstawie art. 102 k.p.c. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił naruszenie:

- art. 98 k.p.c. poprzez błędne i nieprawidłowe zastosowanie, a w konsekwencji obciążenie powoda obowiązkiem ponoszenia kosztów procesu w jakimkolwiek zakresie mimo pełnej pierwotnej zasadności roszczenia;

- art. 3 k.p.c. poprzez naruszenie zasady prawdy materialnej, bowiem roszczenie – na moment wniesienia pozwu – było zasadne, istniało, powód zaksięgował fakturę w rejestrze VAT, a pozwana spełniła świadczenie w zakresie nieobjętym w konsekwencji pozwem;

- art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie braku szczególnego przypadku uprawniającego do nieobciążania powoda kosztami procesu;

- art. 5 k.c. poprzez błędne obciążenie powoda kosztami procesu, mimo że roszczenie było zasadne, a cofnięcie pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia wynikało z podstępного wprowadzenia w błąd przez poszkodowanych tak powoda, jak i pozwanej co do konieczności korzystania z pojazdu zastępczego;

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej i jednostronnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i przyjęcie, że roszczenie powoda materialnie nie istniało na moment pierwotnego wniesienia pozwu, a także pominięcie okoliczności dotyczących zasadności roszczenia i podstępnego zachowania poszkodowanych, a także przyjęcie konkluzji, że powód winien był weryfikować zasadność najmu pojazdu zastępczego wobec tak krótkiego czasu najmu zastępczego, podpisania przez poszkodowanych wszystkich dokumentów i oświadczeń woli, w tym cesji wierzytelności.

Pozwana w odpowiedzi na zażalenie wniosła o oddalenie zażalenia i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Żaden z podniesionych w zażaleniu zarzutów nie był uzasadniony. Trzeba zwrócić uwagę, że powód dochodzoną pierwotnie pozwem wierzytelność wywodził z umowy przelewu (art. 509 i n. k.c.) i wyjaśniał, że nabył wierzytelność od poszkodowanych w zdarzeniu komunikacyjnym. Niezrozumiałe jest stanowisko powoda, jakoby roszczenie objęte pozwem istniało na dzień wniesienia pozwu. Zgodnie z konstrukcją instytucji przelewu przedmiotem umowy cesji mogła być określona (istniejąca) wierzytelność. Analiza okoliczności sprawy prowadzi do wniosku, że powód jedynie pozostawał w przekonaniu o istnieniu tej wierzytelności, jednakże nie sposób formułować wniosku, że pierwotnie – w dacie wniesienia pozwu – powód jakkolwiek wierzytelnością dysponował. Co przy tym istotne, tak właśnie prawidłowo wskazał sam powód w piśmie procesowym z 9 października 2018 r., tj. „z uwagi na brak wiedzy mojego mandanta co do bezzasadności skorzystania z jego usług [...] i bezzasadności roszczeń objętych przedmiotowym pozwem” (k. 95). Niezrozumiałe jest zatem stanowisko obecnie zaprezentowane w zażaleniu, że roszczenie powodowi pierwotnie przysługiwało.

Zważywszy, że powód zawarł umowę przelewu z poszkodowanymi w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej, powinien wykazać się – jako podmiot profesjonalny – należyłą starannością, uwzględniając zawodowy charakter tej działalności (art. 355 § 2 k.c.). Wobec powszechności bezgotówkowego sposobu likwidacji szkody powód powinien był zweryfikować, czy oferowana mu wierzytelność rzeczywiście przysługuje poszkodowanym. Takiego zachowania należało oczekiwać od powoda, skoro na podstawie umowy cesji zamierzał dochodzić zapłaty od pozwanej jako ubezpieczyciela. To w interesie powoda leżało, aby zawarta z poszkodowanymi umowa umożliwiła mu dochodzenie od pozwanej zapłaty „wynagrodzenia” za najem pojazd zastępczego na rzecz poszkodowanych.

W tym kontekście nie zasługuje na uwzględnienie zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów. Wedle art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Zgodnie z tą zasadą sąd ocenia zarówno wiarygodność zgromadzonego materiału

dowodowego, jak i jego moc dowodową według własnego uznania, które nie jest równoznaczne z dowolnością; swobodna ocena dowodów winna odpowiadać procesowi rozsądnego rozważenia materiału dowodowego z uwzględnieniem zasad logicznego myślenia oraz zasad doświadczenia życiowego. W orzecznictwie obecny jest nadto pogląd, wedle którego swobodna ocena dowodów powinna odbywać się z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności (wyrok Sądu Najwyższego z 17 listopada 1966 r., II CR 423/66). Ocena mocy i wiarygodności dowodów, przeprowadzona w pisemnym uzasadnieniu orzeczenia, mogłaby być skutecznie podważona w postępowaniu odwoławczym jedynie wówczas, gdyby wykazano, że zwiera błędy logiczne, wewnętrzne sprzeczności naruszające zasady doświadczenia życiowego i reguły właściwego kojarzenia faktów. Takie stanowisko znalazło potwierdzenie w orzecznictwie (wyrok Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2005 r., III CK 314/05). Zarzucenie naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów może polegać wyłącznie na podważeniu podstaw tej oceny z wykazaniem, że jest ona rażąco wadliwa lub oczywiście błędna. Nie stanowi natomiast naruszenia powyższej zasady sytuacja, w której w oparciu o konkretny materiał dowodowy możliwe jest wyciągnięcie także innych wniosków, niż uwzględnione przez sąd, o ile wnioski wyciągnięte przez sąd odpowiadają zasadom logiki i doświadczenia życiowego. Tymczasem w niniejszej sprawie całokształt zaferowanego materiału została wzięta pod uwagę i to przy uwzględnieniu również podejmowanych przez strony czynności procesowych. Sąd pierwszej instancji z zebranego materiału wyprowadził prawidłowe wnioski, które należy w pełni podzielić. Nie doszło w postępowaniu pierwszoinstancyjnym do pominięcia jakichkolwiek okoliczności sprawy ani naruszenia zasad logiki i doświadczenia życiowego.

Z przedstawionych wcześniej względów nie był uzasadniony zarzut naruszenia art. 3 k.p.c.

Zarzut naruszenia art. 5 k.c. nie zasługiwał na uwzględnienie, ponieważ klauzulę słuszności na gruncie prawa procesowego – w odniesieniu do kosztów procesu – stanowi art. 102 k.p.c., umożliwiając nieobciążanie strony przegrywającej kosztami procesu w całości albo części. Tym samym art. 5 k.c. plasujący się w sferze prawa materialnego nie ma wpływu na orzeczenie w przedmiocie kosztów procesu.

Rozważając łącznie zarzuty naruszenia art. 98 oraz art. 102 k.p.c., należało stwierdzić, że nie doszło do obrazy tych przepisów. Ogólną regułą postępowania jest, zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c., że strona przegrywająca zwraca drugiej stronie koszty procesu. Wskazany art. 102 k.p.c. stanowi wyjątek od tej zasady, zgodnie którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Odstąpienie od obciążania strony przegrywającej kosztami ustawodawca pozostawił dyskrejonalnej władzy sądu, o czym świadczy brzmienie przepisu („może”, nie zaś „sąd odstępuje”). Co więcej, podstawą odstąpienia od obciążania kosztami procesu wymaga, aby zachodził szczególnie uzasadniony wypadek, a zatem w pewien sposób wyjątkowy. Przyjmuje się, że szczególnie uzasadniony wypadek odnosi się do sytuacji, w której ponoszenie kosztów pozostawałoby w sprzeczności z powszechnym odczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego. Każdy wypadek podlega indywidualnej ocenie.

Z okoliczności niniejszej sprawy nie wynika, aby występowała sytuacja tego rodzaju, że wobec powoda zachodzi szczególnie wypadek, o którym stanowi art. 102 k.p.c. Roszczenie powoda było wywodzone z prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. To do powoda należała decyzja, że z tytułu najmu pojazdu zastępczego nie pobrał od poszkodowanych żadnego wynagrodzenia, a zaoferował im „bezgotówkowy” najem pojazdu, wedle którego poszkodowani mieli przenieść na niego wierzycelność wobec ubezpieczyciela. Wreszcie to powód, jak wskazano, nie dochował należytej staranności, mimo że jest w tym zakresie profesjonalistą – nie zweryfikował, czy poszkodowani rzeczywiście znajdują się w takiej sytuacji, która uzasadnia domaganie się odszkodowania w zakresie kosztu najmu pojazdu zastępczego. Dodatkowo z materiału zgromadzonego w sprawie, ani nawet twierdzeń powoda, nie wynika, aby powód znajdował się w szczególnie trudnym położeniu życiowym, które uzasadniałoby odstąpieniem od obciążania go kosztami procesu (np. z uwagi na trudną sytuację finansową, zdrowotną, rodzinną).

Dlatego Sąd pierwszej instancji prawidłowo obciążył powoda obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanej poniesionych przez nią kosztów procesu w łącznej wysokości 917 zł (wysokość ta została ustalona prawidłowo, czego powód w zażaleniu nie kwestionował).

Z powyższych względów zażalenie jako oczywiście bezzasadne Sąd Okręgowy oddalił na podstawie art. 385 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.

Oddalenie zażalenia skutkowało oceną, że powód jest stroną przegrywającą w całości (w rozumieniu art. 98 § 1 k.p.c.), od której pozwanej – jako wygrywającej – należy jest zwrot kosztów procesu. W związku z wartością przedmiotu zaskarżenia (917 zł) poniesione przez pozwaną koszty procesu sprowadzają się do kwoty 120 zł, stanowiące minimalne wynagrodzenie pełnomocnika procesowego ustalone na podstawie § 2 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 265 z późn. zm.).

Jednocześnie, odnosząc się do wniosku powoda o zastosowanie art. 102 k.p.c., należy wyjaśnić, że w przedmiotowej sprawie nie zachodzą żadnego rodzaju szczególne względy, które przemawiałyby za odstąpieniem od obciążania powoda kosztami postępowania zażaleniowego. Wniosek płynie z tych samych okoliczności, które wskazano przy rozważeniu zarzutu dotyczącego niezastosowania art. 102 k.p.c. przez Sąd pierwszej instancji.

SSO Agnieszka Woźniak SSO Piotr Sałamaj SSO Anna Budzyńska